

торичну тяглість, передачу молодому поколінню сформованої системи цінностей, поглядів на світ і людину, природу і практичну діяльність, сприятиме вихованню самосвідомості, самовизначення та самореалізації особистості.

Аналіз діяльності закладів культури показав, що робота у визначеному напрямі не завжди була послідовною і систематичною. Причини цього, зокрема, такі: невідповідність діяльності закладів культури реаліям життя, постійне скорочення обсягів фінансування, слабка матеріально-технічна база, низький рівень кваліфікації працівників культури тощо. З огляду на це, вважаємо, що проблема, порушена в статті, розкрита ще не достатньо і потребує подальшого комплексного дослідження.

1. Кононенко П.П. *Українознавство: підручник для вищих навчальних закладів*. – К., 2006.
2. Коротя-Ковальська В. *Національна культура в українознавстві // Українознавство*. – 2009. – № 2.
3. *Філософський словник / За ред. В.І. Шинкарука*. – К., 1986.
4. Куц Ю. *Національна свідомість і самосвідомість у етнополітиці й державотворенні // Актуальні проблеми державного управління*. – Х., 2000. – № 2.
5. Андрос С. *Зноус село: так звана аграрна реформа та її наслідки // Сучасність*. – 2005. – № 11.
6. *Мовою цифр і фактів // Черкаський край*. – 2006. – 15 лютого.
7. Володіна І. *Живі джерела // Я – жінка*. – 1999. – № 2 – 3.
8. *Сигнальський «віночок» заколядував у Львові // Шполянські вісті*. – 2011. – 25 січня.
9. Райна Н. *Як почув наш спів африканський посол, то все боком-боком... Мабуть, думав, що козаки битимуть // Нова доба*. – 2009. – 29 жовтня.
10. Моторний М. *На призи Івана Піддубного // Сільські вісті*. – 2010. – 27 серпня.
11. *Популяризація національних традицій в бібліотеках області (Аналітична довідка) / Управління культури і туризму Черкаської облдержадміністрації; Обласна універсальна наукова бібліотека ім. Т. Шевченка*. – Черкаси, 2008.
12. Райна Н. *Історія вимагає ремонту // Нова доба*. – 2010. – 15 червня.
13. *Невичерпний потенціал Черкаської землі [виступ начальника управління культури та туризму Черкаської обласної держадміністрації Л. Нікітенко на підсумковій колегії Міністерства культури та туризму] // Ритм України*. – 2010. – № 1.
14. Овсієнко Л.Г. *Музеї на громадських засадах // Малий енциклопедичний словник Корсунщини*. – Корсунь-Шевченківський, 2004. – Т. 2.

Н. М. Мартиненко

«ІСТОРІЯ УКРАЇНИ» ТА «ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ» В УМОВАХ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ОСВІТИ

Новий час вимагає заміни попередніх ідеалів та принципів у багатьох сферах життя, в тому числі й у сучасній педагогіці. Сьогодні першочерговим є завдання співробітництва, включення індивіда до колективної творчості без втрати ним індивідуальності, спрощення життя, пошуків спільного, того, що поєднає народи і нації, а не роз'єднує їх.

Практика спілкування з іноземними студентами різних рас, націй та етносів, доводить, що усім людям однаково близькі й зрозумілі такі цінності, як дружба, любов, братерство, співчуття, праця, турбота про близьких й бажання бути корисними суспільству. Наш досвід свідчить, що сьогодні традиційна система освіти недостатня й стає неефективною. На думку багатьох фахівців, сучасна освіта має бути складнішою й включати кілька ступенів чи рівнів. Перший рівень відповідатиме загаль-

ній освіті, яку можна здобути у школі й коледжі. Другий – професійна освіта, що дає професію і кваліфікацію. Третій – культурна освіта. Вона надасть можливість сформувати своєрідну метасистему, яка дозволить вільно орієнтуватися у потоці нових знань і швидше знаходити найнеобхідні з них, полегшуючи їх засвоєння. Така освіта розширить світогляд людини, не замикатиме її у вузьких професійних рамках, застерігатиме від перетворення на «ремісника», який робить усе механічно. Отже, роль багаторівневої освіти зростає і вона має стати базовою. Важливо, щоб людина не втратила інтересу і потреби навчатися протягом усього життя і допомогти в цьому може продумана система підготовки й перепідготовки кадрів.

Посилення значення освіти, знання й інформації веде до збільшення ролі культури в інформаційному суспільстві. Культура стає провідною галуззю стосовно економіки та політики. В середині ж культури відбуваються істотні зміни. Вона перетворюється на постмодерну. Масова культура переважає в ній. Традиційна наука і народна культура відтісняються на другий план або змішуються із масовою культурою.

В галузі освіти доцільно об'єднати зусилля. Освітні системи націй повинні мати однакові завдання, навіть якщо неможливо використовувати подібні методи і техніки навчання. Розбіжності у мовах, спадщині й культурах мають існувати, а те, що заважало встановленню правильних людських відносин, треба подолати. Під час вивчення історії важливо відійти від викладання історії агресії, піднесення матеріалістичної цивілізації, тому що ці аспекти підживлювали расову ненависть і національну гордість. Важливо, щоб освіта базувалась на нашій подібності, творчих досягненнях та духовному іdealізмі.

Сучасний етап розвитку людства надає сприятливі можливості для заснування фундаменту майбутньої цивілізації. Все більше іноземних студентів бажать навчатися у нас. Тому нашим завданням, під час викладання гуманітарних дисциплін, є акцент на важливих моментах історії, вказуючи нові шляхи мислення, безглуздість ненависті й війни.

Доцільно допомогти студентам усвідомити головні ідеї сучасного моменту: цінність індивідуума й наявність єдиного людства. Нагальною потребою є формування високої культури індивідуума і визнання його складовою частиною людства.

У сучасній школі (початковій, середній і вищій) закладено символічну картину трьох аспектів майбутньої освіти: цивілізації, культури й уніфікації. Спробуємо проаналізувати найважливіші завдання кожного з них. Початкова школа має готувати дитину бути громадянином, вчити її тому, як віднайти власне місце у соціумі, надавати особливого значення його стосункам у групі, таким чином, готуючи її до пізнання, життя й активізації расову пам'ять через предмети, що викладаються, щоб закласти підвалини його майбутнім повноцінним людським відносинам. Серед важливих предметів, які сприяють формуванню цих якостей доцільно згадати читання, письмо, арифметику, історію (із наданням переваги всесвітній історії), географію і поетику, а також, фундаментальні істини. Необхідним є формування навичок координації та самоконтролю. На жаль, у частини студентів такі навички сформовані недостатньо і знаходяться у зачатковому стані, тому на перших курсах університетів викладацькому складові доводиться працювати в цьому напрямі особливо наполегливо.

Завданням середньої школи як Берегині культури є пробудження цікавості до скарбів історії та літератури, культивування основ розуміння мистецтва. Саме середня школа починає готувати хлопчика чи дівчинку до май-

бутньої професії, чи способу життя, який буде її обумовлювати. У середній школі важливо давати учням широке уявлення про громадянство, формувати світ істинних цінностей, свідомо й конкретно культивувати ідеалізм. Молоде покоління прагне отримати не «мертві» знання, а ті, завдяки яким їм відкриється таємниця світобудови, світ явищ, цінностей і сенсу життя. Якщо середня школа допомогла в цьому молодим людям, то коледж чи університет продовжуватиме поглиблену роботу кожного із студентів, поступово показуючи їм світ доцільності. Вища школа покликана допомогти визначити ціль і надати значення усьому, що відбувається. Осягнути її пізнати Вищі Закони світобудови.

Узагальнюючи вищезазначене, можна зробити висновки, що першим завданням освіти є залучення дитини до основ цивілізованого життя. Завданням другого ступеня є розвиток в ній принципів істинної культури і навчання гідно користуватися інтелектом. І вже на вищому щаблі обов'язком освіти є пробудження й розвиток інтуїції. Наш досвід роботи із студентами різних країн переконує, що більшість сучасного студентства має унікальні інтелектуальні та психічні здібності. Ці здібності широко починають розкриватися в обстановці любові, терпіння, розуміння й упорядкованої активності.

Останнім часом перед викладачами вищих навчальних закладів постала проблема навчання значного контингенту іноземних студентів гуманітарним дисциплінам, в тому числі й «Історії України» та «Історії української культури». На жаль, загальноосвітній рівень іноземних студентів з Близького Сходу вкрай низький, що ускладнює подання матеріалу на лекціях та практичних заняттях. У зв'язку з цим, кафедри змушені вирішувати низку питань, пов'язаних із забезпеченням нормального навчального процесу, засвоєння учбового матеріалу з усіх предметів, і зокрема з гуманітарних та загальноосвітніх дисциплін.

Серед нагальних проблем, що потребують врегулювання – вкрай низький рівень загальноосвітньої підготовки студентів, недостатня кількість методичного забезпечення, яке б враховувало таку базову довузівську підготовку більшості студентів молодших курсів, незадовільне знання мови навчання (російської, української чи англійської). До речі, все більше студентів з року в рік бажають навчатися англійською мовою. Усе це потребує нових підходів до методики проведення занять із загальноосвітніх дисциплін, зокрема із суспільних наук. У вищих навчальних закладах медичного профілю суспільні науки вивчаються на 1–2 курсах і це викликає певні труднощі у засвоєнні цих наук студентами і вимагає додаткових зусиль та педагогічної майстерності викладачів, щоб «донести» до свідомості першокурсників зміст предметів, створивши умови для засвоєння хоч би мінімально необхідних знань.

Вивчення курсів «Історія України» та «Історія української культури» є важливим компонентом гуманітарної підготовки майбутнього лікаря. Ці дисципліни вивчаються паралельно, що дозволяє комплексно подавати матеріал у хронологічному та історичному планах. Саме тому, на лекціях ми тісно пов'язуємо історичні і культурні процеси, а на семінарських заняттях формуємо навички індивідуальної, самостійної роботи. Кожен студент отримує невеликий текст (1–2 сторінки) українознавчого характеру (теми присвячені різним аспектам історії, матеріального та духовного життя українського народу). Студентам надається час і можливість працювати з цим текстом (читати, перекладати та конспектувати). Практичне завдання, яке вони отримують після поглибленої роботи з цим матеріалом, полягає в тому, щоб на підставі ідей тексту показати особливості їх власної

традиційної культури, можливо зв'язку історичних процесів, що відбувалися у нашій країні, з історичним тлом країн їхнього постійного проживання. Це викликає значне зацікавлення при вивченні нашої історії та культури, формує прагнення діалогу, толерантності та культурного обміну, які вкрай необхідні в інтернаціональному студентському середовищі. Крім того, це сприяє розвиткові мовних навичок і дає можливість вдосконалювати та поповнювати словниковий запас. Студент змушений працювати самостійно, а викладач легко може оцінити ці зусилля в балах на занятті, оскільки кожне заняття присвячене окремій темі. Підсумки роботи підводяться для кожного студента в кінці заняття, що дозволяє в кінці семестру без проблем отримати повноцінну картину поточного контролю, без проблем написати підсумкову модульну роботу й отримати оцінку з дисципліни.

Останнім часом, контингент англійських студентів істотно збільшився, і це висуває нові, складніші проблеми, над якими ми працюємо і сподіваємося у найближчому майбутньому поділитися із колегами досвідом їх вирішення.

1. Кинелев В.Г. *Образование, воспитание, культура в истории цивилизаций.* – М., 1998.
2. Силичев Д.А. *Постмодернизм: экономика, политика, культура.* – М., 1998.
3. Гоникман Э.И. *Психология выбора.* – Минск, 2003.
4. Бейли А.А. *Образование в новом веке.* – М., 1998.
5. Гісем О.В., Мартинюк О.О. *Людина і світ. 11 клас: Плани-конспекти уроків.* – Х., 2004.

Я. В. Кушнірчук

СОЦІАЛЬНЕ СЛУЖІННЯ ПРАВОСЛАВНОГО ДУХОВЕНСТВА ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА ДЕРЖАВНО-КОНФЕСІЙНИХ ВІДНОСИН

Важливим чинником функціонування релігійних організацій в середині країни є її соціальна складова. У всі часи існування церкви як складової частини духовного і культурного розвитку держави вона, апіорі, відіграла визначну роль у вирішенні нелегких, назрілих суспільних питань. Форма служіння соціуму, яка має базуватися на альтруїстичних засадах є пріоритетною у будь-якій релігійній організації.

Активізація соціального служіння православної церкви була зумовлена необхідністю налагодження стосунків між двома невід'ємними частинами суспільного буття – релігії і нації. Відновлення Україною державного суверенітету започаткувало нову віху в історії соціального служіння конфесій. Духовенство отримало можливість стати не уявним, не декларованим, а реальним дієвим суб'єктом суспільного життя. Його успіхи і досягнення на ниві виконання власних фундаментальних завдань сьогодні – очевидний та беззаперечний факт.

Наукових розробок з означеної проблеми небагато. Українським історикам притаманно акцентувати увагу більше на міжконфесійних конфліктах і відносинах між церквою і державною владою, а не на соціальній ролі церкви в суспільстві. Основний доробок в цій галузі належить релігієзнавцям, соціологам і філософам. Деякий фактичний матеріал можна отримати у працях Л. Виговського [6], Н. Адамович [8], С. Здіорука [11], Т. Антошевського [10]. Проте, в цілому джерельна база і основна маса матеріалу міститься безпосередньо у звітах і документах церковних підрозділів, що відповідають за соціальне служіння і добродійну діяльність. Проте, в цілому тема мало досліджена і мета, яку поставив перед собою автор у підготовці статті, – розкрити роль церкви